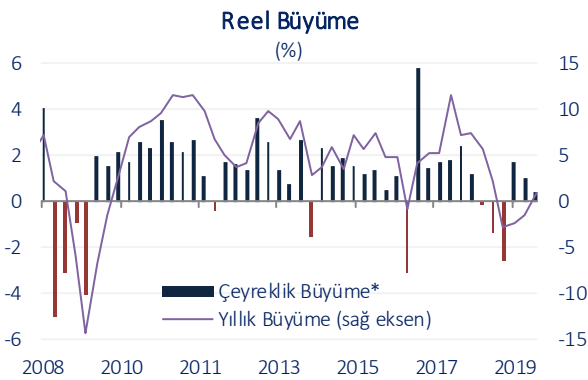

Üçüncü çeyrekte büyüme beklentiler paralelinde...

Türkiye ekonomisi zincirlenmiş hacim endeksine göre yılın üçüncü çeyreğinde yıllık bazda %0,9 ile beklentilere paralel büyüdü. Piyasa beklentisi ekonomik aktivitenin bu dönemde %1 artacağı yönündeydi. 2018'in son çeyreğinden itibaren yıllık bazda daralmaya başlayan Türkiye ekonomisi üç çeyreklik aranın ardından yeniden yıllık bazda büyümeye başladı. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilere göre, bir önceki çeyreğe kıyasla ikinci çeyrekte %1 genişleyen ekonominin bu çeyrekte bir miktar ivme kaybederek %0,4 büyüdüğü izlendi.

Türkiye ekonomisinin büyüklüğü 734 milyar USD oldu.

Eylül 2019 sonu itibarıyla Türkiye ekonomisinin büyüklüğü son dört çeyreklik toplama göre cari fiyatlarla 4,1 trilyon TL düzeyine yükselirken, USD cinsi GSYH 734 milyar USD oldu.

Özel tüketim harcamaları büyümeye katkı sağladı.

2018'in son çeyreğinden itibaren yıllık büyümeyi sınırlandıran özel tüketim harcamaları büyümeye 0,9 puan ile olumlu yönde katkı verdi. Bu dönemde kamunun tüketim harcamalarının büyümeye desteği devam etti. Böylece toplam tüketim harcamaları büyümeye 1,8 puan

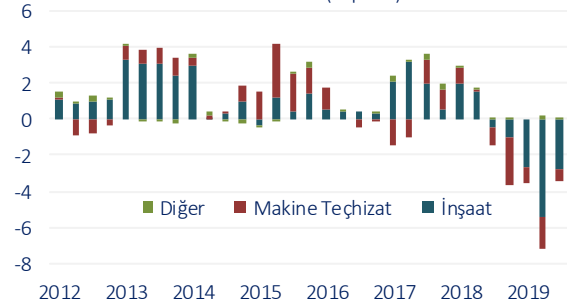
ile son bir yılın en yüksek katkısını verdi. Bu dönemde, stok değişiminin büyümeye verdiği 2,8 puanlık katkı da dikkat çekti.

2018'in ikinci yarısından itibaren büyümeyi güçlü bir şekilde destekleyen net ihracatın katkısı bu yılın üçüncü çeyreğinde negatife döndü. Bu dönemde ihracat hacmi yıllık GSYH büyümesini 1,2 puan yukarı yönlü desteklerken, baz etkisinin yanı sıra ekonomik aktivitedeki toparlanma paralelinde ithalat hacmindeki artış büyümeyi 1,4 puan sınırlandırdı. Böylece net ihracat büyümeyi 0,2 puan düşürdü.

Yatırım harcamalarındaki düşüş sürüyor.

Üçüncü çeyrekte yatırım harcamaları büyümeyi 3,4 puan ile en fazla sınırlandıran kalem oldu. Yatırım harcamalarındaki zayıflığın sürmesinde özellikle inşaat yatırımlarındaki düşüşün ivme kaybetmekle birlikte devam etmesi önemli rol oynadı. Büyümeye yatırım harcamalarından gelen 3,4 puanlık negatif katkının 2,8 puanı inşaat yatırımlarındaki düşüşten kaynaklandı. Bu dönemde cari fiyatlarla yıllık bazda %9,3 oranında genişleyen makine ve teçhizat yatırımları ise zincirlenmiş hacim endeksine göre %7,5 oranında düştü.

Yatırım Kalemlerinin GSYH Büyümesine Katkıları (% puan)

Harcamalar Yöntemiyle Büyümeye Katkılar (2009 zincirlenmiş hacim endeksi)	2018					2019			
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Yıllık	Ç1	Ç2	Ç3	9 Aylık
Tüketim	4,4	2,9	1,2	-3,9	0,9	-2,1	-0,1	1,8	-0,1
Özel	3,7	1,6	0,4	-4,7	0,0	-3,0	-0,6	0,9	-0,8
Kamu	0,7	1,3	0,8	0,8	0,9	0,9	0,5	0,9	0,7
Yatırım	3,0	1,9	-1,3	-3,5	-0,2	-3,6	-7,0	-3,4	-4,7
Stok Değişimi	3,4	-0,1	-4,4	-3,9	-1,5	-6,0	-0,1	2,8	-0,9
Net İhracat	-3,4	1,0	6,8	8,4	3,6	9,5	5,7	-0,2	4,7
İhracat	0,2	1,0	3,1	2,2	1,7	2,0	1,8	1,2	1,7
İthalat	-3,6	0,0	3,7	6,2	1,9	7,5	3,9	-1,4	3,1
GSYH	7,4	5,6	2,3	-2,8	2,8	-2,3	-1,6	0,9	-0,9

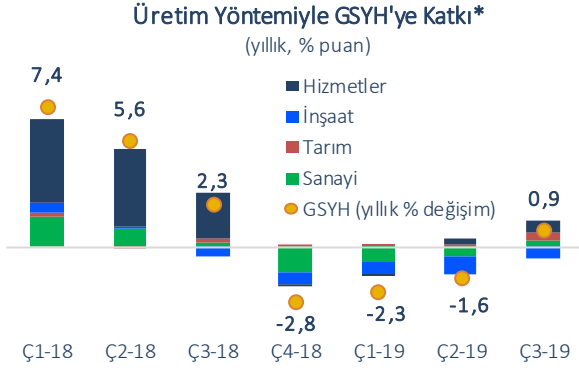
Not: Tablodaki rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyebilir.

(*) Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış.

Kaynak: Datastream, TÜİK

Sanayi sektöründen büyümeye pozitif katkı...

Üretim yöntemine göre GSYH verileri incelendiğinde; üçüncü çeyrekte yalnızca inşaat sektörünün büyümeyi sınırladığı, onun dışındaki tüm kalemlerin yıllık GSYH artışını yukarı yönlü etkilediği izlendi. Bu dönemde, üç çeyrek süren düşüşün ardından sanayi sektörü büyümeye 0,3 puan ile pozitif katkı verdi. Tarım sektörünün verdiği 0,5 puanlık katkı dikkat çekti.

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilere göre üst üste beş çeyreklik daralmanın ardından inşaat sektörünün 2019 yılının üçüncü çeyreği itibariyle bir önceki çeyreğe kıyasla sınırlı da olsa büyüdüğü izlendi.

Son çeyrekte büyümenin hızlanmasını bekliyoruz.

2018'in son çeyreğinden itibaren yıllık bazda daralan Türkiye ekonomisinde üçüncü çeyrekte kaydedilen tedrici toparlanmanın düşük baz etkisinin de devreye girmesiyle yılın son çeyreğinde hız kazanacağını düşünüyoruz. Son çeyreğe ilişkin öncü göstergeler de genel olarak bu beklentimizi destekliyor. TCMB'nin gerçekleştirdiği faiz indirimlerinin de büyümenin hız kazanmasında etkili olacağını değerlendiriyoruz. Böylece, ilk üç çeyrekte yıllık bazda %0,9 daralan Türkiye ekonomisinin 2019 yılını pozitif büyümeyle kapatacağını öngörüyoruz.

(*) Vergi ve sübvansiyonlar hariç.

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem Bölüm Müdürü izlem.erdem@isbank.com.tr	İlker Şahin Uzman ilker.sahin@isbank.com.tr
Alper Gürler Birim Müdürü alper.gurler@isbank.com.tr	Gamze Can Uzman gamze.can@isbank.com.tr
H. Erhan Gül Müdür Yardımcısı erhan.gul@isbank.com.tr	Ayşim Kalkan Uzman Yardımcısı aysim.kalkan@isbank.com.tr

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.